

GERÇEK VE MECAZ ANLAM

Gerçek Anlam: Bir sözcüğün, söylenildiğinde akla gelen ilk anlamına sözcüğün temel anlamı denir. Sözcüğün sözlükteki anlamı, onun **gerçek** anlamını ifade eder.

Mecaz Anlam: Sözcüğün gerçek anlamından tamamen sıyrılarak kazandığı yeni anlamına **mecaz anlam** denir.

Örnekler: “**Burun**” dendiğinde aklımıza ilk gelen, insanın bir organıdır. Öyleyse; “**Burnundaki benler onu öyle tatlı gösteriyordu ki...**” cümlesindeki “**burun**” sözü insanın bir organı anlamında olduğundan **gerçek** anlamında kullanılmıştır. Ancak aynı söz; “**Bugünlerde burnu büyüdü kimseleri gözü görmüyor.**” cümlesinde insanın bir organı anlamını vermekten çok uzaktır.

- + Odun kısa sürede **yanar** biter. (**Gerçek anlam**)
- + Sinemaya yetişemezsek biletlerimiz **yanar**. (**Mecaz anlam**)
- + Çocuk, ağır kutulardan birini güçlükle taşıyordu. (**Gerçek anlam**)
- + Dedem **ağır** bir ameliyat geçirdi. (**Mecaz anlam**)

UYGULAMA ETKİNLİĞİ

1. Aşağıdaki cümlelerde **altı çizili** sözcüklerin gerçek anlamda mı yoksa mecaz anlamda mı kullanılmıştır? Örnekteki gibi karşılıklarına yazınız.

CÜMLELER	GERÇEK	MECAZ
Çarşıdan kitap aldım.		
Ömründe rahat yüzü görmedi.		
Parkta gezintiye çıktık		
Haberi duyunca içim parçalandı .		
Düğün, mahalleyi ayağa kaldırdı.		
Üzüm, çok faydalı bir meyvedir.		
Çocuk, bize meydan okudu .		
Kara günlere kaldık.		
Para isteyince hemen yan çizdi.		
Başım dumanlı bugün.		
Kurabiye çok tatlı olmuş.		
İnce ipe örülen dantel çok güzel görünüyor.		
Nehir’i araba fena tuttu .		
Bugün hava çok sıcak .		
Arda, herkese meydan okudu .		
Kara haber tez geldi.		
Keskin bakışlar atarak yanımdan geçti.		
Patatesler çok güzel pismiş .		
Bana çok soğuk davrandı.		
Çekmecenin içi boştu .		
Otobüse yetişemezsem yandım .		
Hafifçe alnına dokundu .		
Biber çok acıymış .		
Havasından yanına yaklaşılmıyor.		
Bu kuru inadından vazgeç.		
Yoldaki kayayı kenara çektik.		
Geceleyin çok simşek çaktı.		
Arkadaşım kalbimi kırdı .		
Olay iyice dallanıp budaklandı.		

CÜMLELER	GERÇEK	MECAZ
Adamın bin tarakta bezi var.		
Annem kardeşime bez aldı.		
Demir yürekli bir adamdı.		
Eve geç geldiğimde annem burnundan soluyordu.		
Selin, tartışmada ağır konuştu.		
Sert bakışlarından çok korktum.		
Annem ortalığı dağınık görünce sinirden köpürdü .		
Tath dillim, güler yüzlüm.		
Vazoyu istemeden kırdım .		
Sabah gördüğümde uyanıktı .		
Şekeri kaç tane alırsınız?		
Babam denize daldı .		
Aslan yürekli abim benim.		
Söylediği sözler gururuma dokundu .		
Ev arkadaşına ısınamadım .		
Eda, etrafa boş gözlerle baktı.		
Nihayet patronun gözüne girdim.		
Bana yatıklarından sonra gözümden düştü o.		
Arabamız bozuldu .		

3. Aşağıdaki cümlelerde **kırmızı** renkle yazılmış altı çizili mecaz anlamlı sözcükleri, gerçek anlamlarıyla cümle içinde kullanarak yazınız.

Mecaz Anlam	Gerçek Anlam
Babam karnemi görünce ağır konuştu.	Okul çantam çok ağır .
Çocuklar beni eve bağladı
Yağmurda sucuk gibi islandım.
Arkadaşımın kalbi çok temiz
Mangal yürekli adam karanlıkta kayboldu.
Komşumuzun küçük oğlu çok uyanık
Arkadaşım bana çok soğuk davranıyor.

4. Sözcükleri hem gerçek hem de mecaz anlamlarıyla birer tümcede kullanınız.

ince	→ Kardeşim hep ince uçlu kurşun kalem kullanır. (Gerçek anlam)
	→ Atakan ince düşünceli bir çocuktur. (Mecaz anlam)
acı	→ (G. anlam)
	→ (M. anlam)
şimşek	→ (G. anlam)
	→ (M. anlam)
patlamak	→ (G. anlam)
	→ (M. anlam)